

Mircea GHIȚULESCU

Gloria care se sinucide

Regizoarea Chris Simion nu acceptă genul dramatic decât în cazuri-limită: *Scaunele*, de pildă, un foarte adecvat spectacol la textul lui Ionesco. O interesează cel mai ades romanele străine în dramatizare personală, motiv pentru care nu ne mai ia prin surprindere cu noul său spectacol – **Și cail se împușcă, nu-i așa?** –, o adaptare după romanul cu același titlu de Horace Mc Coy, care nu poate trece cu vederea nici filmul din 1969 al lui Sidney Pollack cu Jane Fonda în rolul femeii superrezistente (Gloria). Filmul venea pe fondul sărăciei de după al Doilea Război Mondial, epocă în care au scris unii dintre cei mai credibili autori dramatici americani: Arthur Miller, Tennessee Williams, puțin mai târziu Edward Albee. Sărăcia era tragică, cel puțin asta înțelegeai văzând în filmul lui Pollack sute de cupluri năvălind la un maraton de dans pentru un premiu de 1500 de dolari care a devenit în versiunea bucureșteană 50.000 Euro. Nu credeam că subiectul lui Mc Coy poate fi atât de rezistent, dar Chris Simion (traducere, adaptare, dramatizare, regie, distribuție) a descoperit că priza la text nu s-a pierdut. Nu mai este vorba de sărăcia americană a anilor de după 1950, ci de nevoia de a fi învingător pe care o exprimă în final Antoaneta Cojocar (Gloria) cu o încăpățănare simplă și invulnerabilă. Ea nu o imită pe Jane Fonda, mai rău, se imită pe sine: este o fată de fiecare zi care vrea să răzbească în viață, impresionantă pentru cine crede că viața este o luptă în care numai învingătorul contează. În spațiul rectangular de la Lăptăria Enache (unde nu găsești nici lapte, nici Enache!) regizoarea are un public constant (150–200 de postadolescenți) ce disprețuiesc confortul unui fotoliu academic din teatrul conservator pentru un loc pe salteaua care îți amortește coatele. Dar e clar că spectacolul li se potrivește: am văzut priviri în transă fascinate de tragedia acelor dansatori ai vieții în care se (și ne) recunoșteam. Dar victoria este inutilă, provoacă greață și dorință de moarte. Gloria îi va cere partenerului ei s-o împuște, pentru că... și cail răniți sunt uciși ca să nu sufere. Pe această schemă ideatică, Maia Morgenstern, dispecerul concursului (*Maestrul de ceremonii*), conduce un spectacol de discotecă pe gustul tuturor care, spre spaima, tuturor duce la epuizare și moarte. Forța și energia actriței este mereu în contrast reflexiv cu alura sa romantică (ochii mari, noblețea palidă) pe care a transmis-o, prin ereditate, și lui Tudor Aaron Istodor, interpretul lui Robert, ultimul partener al Gloriei. Romanul lui Mc Coy, filmul lui Pollack și spectacolul de la Lăptăria Enache sunt tot atâtea revelații pe tema destul de frecventă a vieții ca luptă, maraton, concurs, alergare, etc. O revelație este totdeauna precedată de o inovație Aici inovația este că viața nu mai este o alergare oribilă ca aceea a soldatului de la Maraton care își dă ultima suflare pentru a anunța victoria lui Mithridate, ci una contaminată de plăcerea dansului. Un marș forțat al dansului fără sfârșit pe care îl câștigă, după sute de ore epuizante, perechea ce rămâne în picioare. Plăcerea dansului se transformă în suferință exact în aceeași manieră în care viața se transformă în durere. Personajele sunt savant selecționate. Perechea Lillian („cu burta la gură”, interpretată cu „naturaletă” de Ioana de Hillerin) – Jimmy (soțul ei, pe care îl compune Mihai Marinescu) va storce oricând lacrimi de compasiune pentru, cum spunea Cioran, “inconvenientul de a te fi născut” și, în plus, pentru al doilea *inconvenient*, acela de a naște pe cineva. Tot ca în viață,

se schimbă și perechile. Chris Simion spune, că perechile se schimbă la closet și știe ce spune, pentru că trădarea are un miros specific. Ce ne rămâne? Gloria care se sinucide? Nu e ușor de pus ceva în scenă la Lăptăria Enache pentru că *mise en scène* trebuie să fie, înainte de toate *mise en place*. Adina Mastalier nu semnează numai scenografia și costumele, ci și „așezarea în pagină” a acestei înșelătoare plăceri care este lupta cu viața.

Compania de teatru D-AYA – Și ciii se împușcă, nu-i așa de Horace Mc Coy. Adaptarea și regia: Chris Simion. Scenografia: Adina Mastalier. Coregrafia: Carmen Coțofană. Distribuția: Maia Morgenstern (*Maestrul de ceremonii*), Antoaneta Cojocar (Gloria), Ela Ionescu (*Alice Le Blanc*), Ioana de Hillerin (*Lillian*), Carmen Lopăzan (*Sherry*), Tudor Aaron Istodor (*Robert*), Gabriel Fătu (*Larry*), Mihai Marinescu (*Jimmy*), Cuzin Toma (*Joe*). Premiera: 17 octombrie 2007.

Antoaneta IORDACHE

Gorki ca proiect...

Din caietul-program și, în egală măsură, din desfășurarea reprezentației se înțelege că **Bătrânul** este, în interiorul programului Teatrului Nottara, o încercare de întoarcere manifestă înspre modalități de expresie scenică pe care teatralitatea ultimilor ani le-ar fi trecut „la inventar”, le-ar fi suspendat, ori chiar le-ar fi abandonat. N-aș controversa (aici) cu această presupunere. E o discuție care înregistrează puncte de vedere greu de împăcat, nu de puține ori neîndeajuns nuanțate. În anii din urmă, în tabloul vieții noastre teatrale pot fi identificate baricade figurative constituite și cărora le impulsionează periodic reactivitatea nu doar profesioniști de credință regizorale, ci și articole critice, comentarii expres, accentuat partizane. (Punerea în balanță a argumentelor dișjuncte, poate, ar merita produsă, la un moment dat, nesimplificator, aplicat.) În ceea ce privește oportunitatea unui asemenea *Gorki-Proiect: intențional – recuperator* în stagiunea unuia sau altuia dintre teatre, iarăși nimic de contestat. Orientarea proiectului descrie o preocupare, nevoi, atitudini artistice, profesionale la fel de îndreptățite cum sunt, cum rămân și cele care reclamă *desprinderi* de modalitățile rulate decenii la rând. Dreptul la *întoarcere*, în genere în artă, nu doar pe terenul artei teatrale, ca să zic astfel, e recunoscut. Aceeași regulă se aplică (însă) și inovației, inclusiv celei privind mijloacele de expresie scenică. Din acest punct – ce configurează un principiu dintre cele mai evidente – încep problemele, și de-o parte și de alta a baricadei figurative. Fără îndoială, dramatica poveste gorkiană poate fi considerată o alegere potrivită premisei coordonatoarei proiectului: Catrinel Dumitrescu (care semnează și adaptarea pentru reprezentație a textului). Textul conține elementele pe care se poate construi în maniera școlilor de teatru continuatoare ale metodei stanislavskiene: cu personaje și relații puternic reliefate, conținând pe valorizarea cuvântului, a replicilor, într-o decurgere ce urmărește logica însușirilor constitutive ale eroilor și, pas cu pas, ascendența dramei (etc.), pentru a da posibilitate actorilor să-și ordoneze creația, în spectacol, selectând din ansamblul de mijloace pe cele ce conving prin *sensul trăirii interioare foarte viu* (ca să citez o precisă definiție a lui Camil Petrescu). Adaptarea nu reușește, din păcate, să concentreze suficient pe un vector portant